

**DIGITALIZACIJA,
OBRADA I
MEĐUNARODNA
DOSTUPNOST
STAROEGIPATSKIH
SPOMENIKA U
HRVATSKOJ: BAZA
CROATO-AEGYPTICA –
PROŠLOST, SADAŠNJOST,
BUDUĆNOST**

DR. SC. MLADEN TOMORAD

Hrvatski studiji Sveučilišta u
Zagrebu

mtomorad@hrstud.hr

**ZBIRKE STAROEGIPATSKIH
SPOMENIKA U HRVATSKOJ**

Začetci modernih staroegipatskih zbirki u Hrvatskoj stvoreni su tijekom 19. i 20. stoljeća. Njihovi zametci uglavnom su nastali iz privatnih zbirki brojnih hrvatskih i inozemnih kolekcionara starina čiji su predmeti na različite načine prispjeli u naše ustanove.¹ Ove zbirke danas se čuvaju u gotovo četrdesetak ustanova u Hrvatskoj.²

Osim u institucijskim zbirkama staroegipatski spomenici čuvaju se i u većem broju privatnih zbirki koje su raspršene po cijeloj Hrvatskoj. Prema istraživanjima provedenim od 1999. do početka 2019. godine u muzejskim ustanovama čuva se oko četiri tisuće staroegipatskih predmeta, a može se pretpostaviti da bi ih u privatnim zbirkama moglo biti još

oko tisuću.³ Zbirke se mogu podijeliti u pet osnovnih skupina: 1) zbirke arheoloških muzeja⁴, 2) zbirke gradskih muzeja, 3) zbirke područnih muzeja, 4) privatne zbirke i 5) predmeti koji su smješteni na arheološkim lokalitetima ili su dio seoske ili gradske arhitekture.

Staroegipatski predmeti kronološki se mogu datirati od preddinastijske kulture Badari⁵ (o. 4500. – 4000. g. pr. Kr.) do koptskih predmeta iz 6. i 7. stoljeća koji se danas čuvaju u Zbirci starih civilizacija Muzeja *Mimara*⁶. U Hrvatskoj se također mogu pronaći predmeti i spomenici povezani sa suvremenom egiptomanijom. To su suvremeni predmeti, skulpture i spomenici koji su nastali kao imitacija staroegipatske umjetnosti uglavnom tijekom 19. i 20. stoljeća.⁷

Većina predmeta koji se čuvaju u muzejskim i privatnim zbirkama uglavnom je sitna. Zbirkama prevladavaju brojni skarabeji, amuleti, šauabtiji, pločice od raznih materijala, nakit, znakovi plodnosti i statue raznih božanstava, ali se također mogu naći i obuća, razne vrste posuda, kanope, prikazi životinja te muške i ženske statue. Među brojnim predmetima moguće je identificirati i veću zbirku kipova raznih bogova, drvene i kamene stele s natpisima i slikovnim prikazima uglavnom pogrebnog obilježja, natpise na papirusu ili lanenim trakama i knjige mrtvih. Posebno treba izdvojiti sarkofage za ukop ljudskih i životinjskih ostataka, mumije te povoje mumija iz zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu. Trinaest sfingi ili njihovi dijelovi, koji su se nekada nalazili u Dioklecijanovoj palači u Splitu, čine posljednju skupinu predmeta. Zbirka stakla Muzeja *Mimara* u Zagrebu čuva veći broj predmeta staroegipatske proizvodnje nastalih tijekom faraonsko-

ga, helenističkog i rimskog razdoblja.⁸ U hrvatskim zbirka također se čuvaju brojne kovanice ptolemejskih kraljeva i rimskih careva aleksandrijske kovnice te rimski novac s prikazima staroegipatskih božanstava. Njihov najveći broj čuva se u Numizmatičkom odjelu Arheološkog muzeja u Zagrebu.⁹

Staroegipatski predmeti u najvećoj su mjeri pristigli u hrvatske muzejske i privatne zbirke otkupom ili donacijom privatnih zbirki raznovrsnih kolekcionara koji su ih vjerojatno nabavili na području Egipta ili od nepoznatih posrednika uglavnom tijekom 19. i 20. stoljeća.

Gotovo četiri stotine staroegipatskih predmeta također je pronađeno na hrvatskome povijesnom prostoru od kasnog 18. do početka 21. stoljeća. Ova vrsta predmeta najčešće je plod raznih arheoloških istraživanja, a na današnji hrvatski prostor bila je dopremljena ponajviše tijekom grčko-rimskog razdoblja. Povezani su s pojavom i prisutnošću staroegipatskih ili sinkretističkih kultova koji su se razvili u grčko-rimskom razdoblju. Na hrvatski povijesni prostor pristigli su uglavnom zahvaljujući posrednicima (moreplovcima, trgovcima, vojnicima), šireći nova vjerska shvaćanja na današnji hrvatski prostor.¹⁰ Uvidom u inventarne knjige muzeja vidljivo je da su često ovi predmeti bili proglašavani modernim kopijama, naročito tijekom druge polovice 19. stoljeća.

S obzirom na objavljivanja staroegipatske građe u zbirka muzeja u Hrvatskoj, može se govoriti o dvije osnovne skupine predmeta.

1. Zbirke ustanova koje su sustavno predstavljane i objavljivane u katalozima izložbi te praćene i objavljivane u znanstvenoj periodici. To su zbirke Ar-

heološkog muzeja u Zagrebu¹¹ i Arheološkog muzeja u Splitu¹². Arheološki muzej u Zagrebu ima kataloge i vodiče starina objavljene u Parizu¹³ i Zagrebu¹⁴ te mnoge stručne kataloge pojedinačnih izložbi¹⁵. Izložci Arheološkog muzeja u Splitu predstavljani su i objavljivani uglavnom u stručnoj periodici¹⁶ i pojedinim knjigama¹⁷. Egipatske starine koje su obuhvaćene zbirkom Ante Topića Mimara naznačene su u stručnim katalozima Muzeja *Mimara* u Zagrebu, knjigama i člancima.¹⁸ Velike zbirke arheoloških muzeja u Dubrovniku¹⁹, Puli²⁰, Osijeku²¹ i Zadru²² tek su posljednjih nekoliko godina sustavnije obrađene i objavljene. Posebno treba izdvojiti vrlo vrijednu egipatsku zbirku Gradskog muzeja Varaždin koja je nekoliko puta sustavno obrađena i objavljena.²³

Za važno mjesto koje Hrvatska zauzima u svjetskim razmjerima najzaslužnija je zbirka Arheološkog muzeja u Zagrebu u kojoj se čuva raritet u svjetskim razmjerima, tzv. Zagrebačka egipatska mumija s lanenom knjigom (*Liber linteus zagrebiensis*)²⁴ i nedavno protumačen dio papirusa o balzamiranju Apisa²⁵.

2. Zbirke ustanova i privatnih osoba koje nisu sustavno predstavljane i objavljivane. Ove zbirke postupno se sustavno obrađuju u sklopu projekta *Croato-Aegyptica Electronica*. Njihova sustavna analiza, unos u bazu podataka i objavljivanje u mrežnom katalogu omogućit će upoznavanje šire javnosti i s ovim zbirka koje su dosad uglavnom bile skrivene od javnosti. Pri analizi posebna pozornost posvećuje se određivanju podrijetla predmeta²⁶, njihovoj autentičnosti, vremenu nastanka i kulturno-povijesnoj vrijednosti. Kako su pojedini predmeti došli u pojedine ustanove ili u privatni posjed,

najčešće je gotovo nemoguće utvrditi. Usprkos nastojanjima da se u proteklih nekoliko godina dobije približna slika točnog broja i vrijednosti predmeta koji se čuvaju u privatnom posjedu, neke točne podatke još je uvijek nemoguće dati jer su ove zbirke gotovo nepoznate znanstvenoj javnosti te se za velik broj njih ni ne zna.

Po broju predmeta koji se čuvaju u muzejskim ustanovama posebno se ističu zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu (nekadašnja zbirka Narodnog muzeja) i Muzeja *Mimara* u Zagrebu, Arheološkog muzeja u Dubrovniku i Arheološkog muzeja u Splitu (tablica 1).

Tablica 1. Egipatski predmeti u institucijskim, muzejskim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj

Muzej, ustanova ili privatna zbirka	Broj predmeta
Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb	3279
Muzej <i>Mimara</i> , Zagreb	505
Privatna zbirka Kovačić-Bošnjak, Kutina/Ivanić-Grad	o. 500?
Dubrovački muzeji – Arheološki muzej, Dubrovnik	228 (240)
Arheološki muzej u Splitu, Split	132 (140)
Arheološki muzej Istre, Pula	37
Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja, Rijeka	20 – 30?
Arheološki muzej Osijek, Osijek	18
Arheološki muzej Zadar, Zadar	16
Muzej suvremene umjetnosti – Arheološka zbirka Benka Horvata, Zagreb	11
Samostan sv. Eufemije, Kampor na otoku Rabu	10 (21)?
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb	10
Franjevački samostan, Košljun	10
Gradski muzej Varaždin, Varaždin	9
Dioklecijanova palača, Split	7
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb	6
Privatna zbirka Marović, Split	6
Franjevački samostan – Arheološka zbirka, Sinj	5
Groblje Mirogoj, Zagreb	5
Dvor <i>Trakošćan</i> , Trakošćan	4
Muzej grada Šibenika, Šibenik	3
HAZU – Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Zagreb	3
Zavičajni muzej Varaždinske Toplice – Arheološki park <i>Aquae Iasae</i> , Varaždinske Toplice	3
Muzej grada Splita, Split	2
Arheološki muzej Naron, Vid kod Metkovića	2
Arheološki muzej u Zagrebu – Arheološki park Andautonija, Ščitarjevo	2
Park Maksimir, Zagreb	2
Zoološki vrt, Zagreb	2

Muzej, ustanova ili privatna zbirka	Broj predmeta
Zavičajni muzej Poreštine – Museo del territorio parentino, Poreč	1
Muzej – Museo Lapidarium, Novigrad (Istra)	1
Privatna zbirka Lik, Kazale	1
Privatna zbirka Kaštelančić, Zagreb	1
Lapidarij, Veliki Brijun	1
Gradski muzej Senj – Lapidarij, Senj	1
Obiteljska kuća Glimb, Nin	1
Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split	1
Privatna zbirka Domančić, Split	1
Arheološka zbirka i lapidarij Grge Novaka, Centar za zaštitu kulturne baštine Hvar, Hvar	1
Zavičajni muzej Imotski – Arheološka zbirka, Imotski	1
Župni dvor, Kruševo	1
Gradski muzej Karlovac, Karlovac	1
Gradski muzej Požega, Požega	1
Muzej grada Koprivnice, Koprivnica	1
Gradski muzej Križevci, Križevci	1
Muzej grada Zagreba, Zagreb	1
Muzej grada Pregrade <i>Dr. Zlatko Dragutin Tudjina</i> , Pregrada	1
Ukupan broj predmeta	4855 – 4896?

DIGITALIZACIJA I RAZVOJ BAZE CROATO-AEGYPTICA

Nastanak i razvoj baze (2001. – 2019.)

Zametak ideja o pokretanju projekta digitalizacije staroegipatske građe u Hrvatskoj nastao je tijekom druge polovice 2001. godine. Na znanstvenoj konferenciji *Povijesna istraživanja, studij povijesti i informatizacija*, koja je održana od 10. do 12. prosinca 2001. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, prvi put sam u svojem izlaganju *Egipatske starine na prostoru Hrvatske: računalna obrada izvora i literature* pokušao predstaviti mogućnosti izrade jedinstvene baze podataka koja bi obuhvaćala sve predmete staroegipatskog podrijetla koji se čuvaju

u institucijskim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj.

Početakom 2002. godine u suradnji s kolegama Goranom Zlodijem, Igorom Uranićem i Hrvojem Gračaninom razradio sam cijelu ideju projekta. Projekt smo nazvali *Croato-Aegyptica Electronica*, a već samim nazivom nastojali smo povezati staroegipatsku kulturnu baštinu s hrvatskim prostorom i novim elektroničkim digitalnim medijima.²⁷

Osnovni cilj projekta *Croato-Aegyptica Electronica* bila je izrada ciljane i selekcionirane baze relevantne građe, povezano s kulturološkim utjecajima egipatske civilizacije na hrvatskome povijesnom prostoru, na temelju predmeta institucijskih i privatnih zbirki u Hrvatskoj. Zami-

šljeno je da bi baza podataka, dostupna u različitim medijima, kao završni proizvod projekta trebala jamčiti domaćim i inozemnim znanstvenim istraživačima i kulturnim ustanovama cjelovit uvid u bogatstvo hrvatskoga egiptološkog materijala, nudeći pritom praktično i brzo pretraživanje čitavog fundusa i prikaz podataka primjereniji najširoj publici. Cijeli projekt bio je usko povezan s tadašnjim brojnim projektima digitalizacije staroegipatske građe koji su se od druge polovice devedesetih godina 20. stoljeća vodili u sklopu Centra za računalno potpomognuta egiptološka istraživanja (engl. Centre for Computer-aided Egyptological Research – CCER) sa sjedištem u Nizozemskoj.

Krajem travnja i početkom svibnja 2002. godine zatražili smo potporu za pokretanje projekta od brojnih arheoloških i drugih muzejskih ustanova u Hrvatskoj. Zahvaljujući podršci prof. dr. sc. Petra Selema, kojemu se svidjela ideja projekta, dobili smo podršku Arheološkog muzeja u Zagrebu, Arheološkog muzeja u Splitu, Arheološkog muzeja Istre u Puli, Arheološkog muzeja Zadar, Arheološkog muzeja u Dubrovniku, Muzeja Slavonije u Osijeku, Muzeja *Mimara*, Gradskog muzeja Varaždin te Muzejskoga dokumentacijskog centra. Nakon što smo iscrpno razradili cijeli projekt, pokušali smo dobiti materijalna sredstva od mjerodavnih ustanova u Hrvatskoj kako bi se projekt mogao pokrenuti. Projekt je prvi put prijavljen kao projekt informacijskih tehnologija na Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske u proljeće 2002. godine. Recenzije su varirale između ocjena 4 i 5, ali potreban novac nismo dobili jer u to vrijeme nijedan društveno-humanistički projekt nije bio odobren

kao projekt primjene informacijskih tehnologija tadašnjeg Ministarstva znanosti i tehnologije. Iste godine prijavili smo projekt i na Ministarstvu kulture i Gradskom poglavarstvu Grada Zagreba, ali ni ondje usprkos obećanjima nije bilo razumijevanja za pokretanje projekta.

Unatoč svim nedaćama i nedostatku novčanih sredstava kolega Igor Uranić i ja započeli smo sustavnu obradu staroegipatskih zbirki. Tako smo tijekom 2002. godine započeli početnu obradu staroegipatskih zbirki u Arheološkome muzeju u Dubrovniku, Arheološkome muzeju Istre u Puli i Gradskome muzeju Varaždin. U isto vrijeme doradili smo dokumentaciju za prijavu projekta na Ministarstvu znanosti i tehnologije u proljeće 2003. godine. U listopadu 2003. godine projekt je prihvaćen i odobrena su dostatna sredstva kojima smo započeli s obradom u bazi podataka M++ autora Gorana Zlodija. Tadašnja inačica aplikacije M++ morala se djelomično prilagoditi potrebama obrade staroegipatskih spomenika kako bi se omogućilo umećanje staroegipatskih transliteracijskih fontova, hijeroglifskih znakova i drugih posebnosti povezanih s egiptološkim istraživanjima.

U studenome i prosincu 2003. godine u sklopu projekta započele su pripreme izrade mrežnih stranica projekta. Mrežne stranice bile su osmišljene kao spoj obrazovnog portala o staroegipatskoj prošlosti te egiptoloških zbirki u Hrvatskoj. Na izradi stranica sudjelovali su Mladen Tomorad, Igor Uranić i Ivana Malus Tomorad, kao autori tekstova, te Matija Gračanin, kao urednik i dizajner stranica. Hrvatska inačica mrežnog portala puštena je u rad u lipnju 2004. godine na adresi <http://infoz.ffzg.hr/cae>.

Početak rujna 2004. dobili smo od CARNET-a pravo na korištenje vlastitom domenom (www.croato-aegyptica.hr) na kojoj smo tijekom istog mjeseca pokrenuli i englesku inačicu mrežnog portala.

U sljedeće dvije godine (2004. – 2006.) projekt je dobio izdašnu financijsku pomoć Ministarstva znanosti i tehnologije koja je omogućila obilazak svih muzejskih ustanova u Hrvatskoj u kojima su se po tadašnjim saznanjima nalazili staroegipatski spomenici te njihovo istraživanje i fotografiranje. Istodobno se razvijala aplikacija M++ (danas Modulor++) prilagođena egiptološkim potrebama te mrežne stranice na kojima je bio predstavljen izbor predmeta iz Egipatske zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu (oko 150 predmeta).

Zbog raznih tehničkih poteškoća objedinjavanja predmeta u jedinstvenu bazu od 2004. do 2015. godine u sklopu projekta razvijene su dvije odvojene baze. Prva je uključivala predmete Egipatskog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu, a druga originalnu bazu Croato-Aegyptica nastalu od 2004. do 2015. godine. Tijekom proljeća 2015. godine ove dvije originalne baze dopunjene su trećim dijelom koji čini sustav svih muzejskih ustanova u Hrvatskoj iz kojih se podatci dodatno dopunjuju. U bazu su također uključeni obrađeni predmeti iz svih objavljenih privatnih zbirki (zbirke Domančić, Lik i Marović). Ukupno je prethodno obrađenih predmeta iz institucijskih i privatnih zbirki u zajedničkom sustavu više od četiri tisuće.

Već smo tijekom rane faze projekta kolega Igor Uranić i ja započeli ubrzano objavljevati predmete i zbirke iz raznih muzejskih ustanova u brojnim međuna-

rodnim egiptološkim časopisima. Vrlo brzo stvoreni su temelji dobrih međunarodnih veza koje su nam omogućile da predstavimo projekt u Sjedinjenim Američkim Državama, Ujedinjenom Kraljevstvu, Njemačkoj i Poljskoj od 2003. do 2006. godine.

Do konca 2009. godine na mrežnim stranicama projekta (www.croato-aegyptica.hr) bilo je dostupno oko 150 predmeta iz zbirke Egipatskog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu, no od kraja 2013. godine ovaj je portal ugašen. Istodobno s gašenjem starog portala odvijala se priprema novoga, modernog mrežnog mjesta pod nazivom *Stara povijest* (www.starapovijest.eu). Nove mrežne stranice započele su s radom u proljeće 2014. godine kao dvojezični obrazovni i znanstveni portal posvećen staroj povijesti.

Tijekom 2016.²⁸ i proljeća 2017. godine pripremljena je nova, interaktivna višezjezična baza staroegipatskih zbirki u Hrvatskoj koja se može pretraživati na mrežnom portalu *Stara povijest* (croato-aegyptica.starapovijest.eu). Nova mrežna inačica baze Croato-Aegyptica (sl. 1) tehnički i vizualno posve prati sve međunarodne smjernice dokumentiranja staroegipatske građe te suvremene oblike predstavljanja baštine s pomoću digitalnih medija.

Novi izgled višezjezične baze prvi je put predstavljen međunarodnoj javnosti na skupu *8th Conference of European Egyptologists* u Lisabonu (26. lipnja – 2. srpnja 2017.), na koji sam kao ključni predavač bio pozvan da održim 45-minutno izlaganje o bazi i projektu. U ožujku 2019. godine daljnji razvoj baze predstavljen je na međunarodnoj egiptološkoj konferenciji *Ancient Egypt – New*

CROATO-AEGYPTICA

NASLOVNICA

POJMOVNIK

O PROJEKTU

KATALOG

PREMA VRSTI PREDMETA

PREMA RAZDOBLJU

PO INSTITUCIJAMA I ZBIRKAMA

IZDVOJENO

Kanopa Ketjena s likom boga Imseta
 Gradski muzej Varaždin, Varaždin
 Inv. br. GMV AO-5280

PRETRAŽI

 Prema vrsti predmeta

 Prema razdoblju

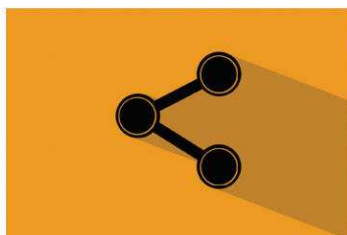
 Prema institucijama i zbiirkama

 Prema materijalu

X

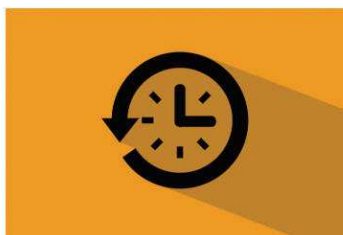
TRAŽI

KATALOG

Vrste predmeta

Pretražite katalog prema vrstama predmeta. Skarabeji, amuleti, šauabtiji, pločice od raznih materijala, nakit, znakovi plodnosti, statuete raznih božanstava...

Razdoblja

Pogledajte kronologiju staroegipatske povijesti

Institucije i zbirke

Pretražite katalog kroz zbirke arheoloških, gradskih i područnih muzeja te privatne zbirke staroegipatskih spomenika.

Slika 1. Naslovnica dvojezičnoga mrežnog kataloga baze Croato-Aegyptica

Technology Conference u Bloomingtonu (Indiana, Sjedinjene Američke Države) na kojoj sam prikazao 3D modele egiptotskih spomenika iz zbirke Gradskog muzeja Varaždin (sl. 2). Moderan tehnički i vizualni izgled baze koja se može pretraživati na internetu (sl. 3) privukao je zanimanje svjetskih egiptoloških projekata koji našu bazu sada žele uključiti u projekt svjetske egiptološke baze staroegipatskih spomenika CLEO (<https://cleo.ancient.org>).

U posljednjih petnaest godina česta predstavljanja raznih faza projekta priskrbila su nam jaku međunarodnu podršku brojnih kolega, egiptoloških odjela te krovnih međunarodnih odbora za egiptologiju (Međunarodnog udruženja egiptologa – IAE-a; ICOM-ova Međunarodnog odbora za egiptologiju – CIPEG-a; Centra za dokumentaciju kulturnog i prirodnog nasljeđa – CULTNAT-a, sa sjedištem u Aleksandriji).

CROATO-AEGYPTICA

NASLOVNICA POJMOVNIK O PROJEKTU

KATALOG

PREMA VRSTI PREDMETA

PREMA RAZDOBLJU

PO INSTITUCIJAMA I ZBIRKAMA

Prema vrsti predmeta

Prema razdoblju

Prema institucijama i zbirkama

Prema materijalu

TRAŽI

X

KANOPA KETJENA S LIKOM BOGA IMSETA

Kanopa Ketjena s likom boga Imseta

Gradski muzej Varaždin, Varaždin

Arheološki odjel - Zbirka egipatske građe

Inv. br. GMV AO-5280

Egipat, nepoznato nalazište

Kasno razdoblje (664.-332. g. pr. Kr.)

26. dinastija (664.-525. g. pr. Kr.), vladavina Psametika I. (664.-610. g. pr. Kr.)

alabaster: urezivanje, obrada kamena

kanopska posuda: 33 x 17,4 cm

poklopac kanope: 9,3 x 12,4 cm

veličina natpisa: 10,5 x 7,2 cm

privatna zbirka, Pashthy-Varady, 19. stoljeće

3D

AO-5280 by ASAP on Sketchfab

Kanopska posuda je napravljena od alabastera. Površina je malo oštećena. Poklopac kanope napravljen je u obliku ljudske glave i predstavlja egipatskog boga Imseta.

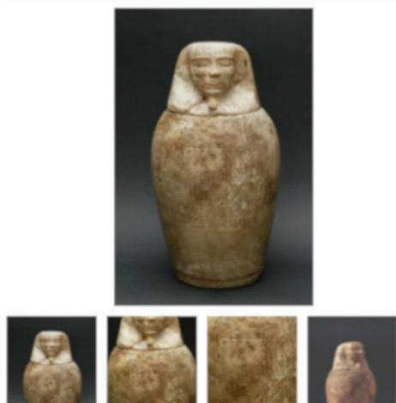
Na prednjoj strani kanopske posude nalazi se hijeroglifski natpis u četiri kolone.

Vrlo je dobro očuvana.

Tekst: ime vlasnika, na kanopskoj posudi, urezivanje, hijeroglifi.

Akvizicija: Privatna zbirka plemićke obitelji Pashthy-Varady nastala u 19. st. U muzej pristigla u prvoj polovici 20. st.

GALERIJA

LITERATURA

Panić, Miroslava. "Četiri "kanope" u Gradskom muzeju u Varaždinu". Zbornik Filozofskog fakulteta u Beogradu XII-1 (1974): 15-31. 15-31.

Tomorad, Mladen. "Egipatske zbirke u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na egipatsku zbirku Gradskog muzeja Varaždin". Zbornik radova međunarodnog simpozija Stvaralački potencijali u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske, Varaždin, 21.-22.11. 2002. Zagreb-Varaždin, 2002.: 543-558. 549.

Tomorad, Mladen. "Foundation of the Ancient Egyptian Collections in Croatia: Travellers, Private Collectors and the Genesis of the Collections (1800-1920)". U: Hudakova, Ljubica; Hudec, Jozef (ur.). Egypt and Austria IX: Perception of the Orient in Central Europe (1800-1918). Krakow, 2016: 325-340, 405. 329, 339.

Tomorad, Mladen. "The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia". U: Tomorad, Mladen (ur.). A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe. Oxford, 2015: 31-58. 51.

Tomorad, Mladen. "The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica". U: Derriks, Claire (ur.). Collections at risk: New Challenges in a New Environment - Proceedings of the 29th CIPEG Annual Meeting in Brussels, September 25-28, 2012, Royal Museums of Art and History Brussels, Belgium. Atlanta, 2017: 237-268. 256.

Tomorad, Mladen. "The Egyptian antiquities in Croatia". PalArch 2, 1 (2005): 1-33. 20.

Tomorad, Mladen. Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u hrvatskoj znanosti i kulturi. Zagreb, 2003. 8, 66, 67

Tomorad, Mladen. Model računalne obrade i prezentacije staroegipatskih predmeta u muzejskim zbirkama u Hrvatskoj. (Doktorska disertacija: Filozofski fakultet u Zagrebu) Sveučilišta u Zagrebu | Zagreb, 2006. 30

Slika 2. Prikaz predmeta opremljenog 3D modelom – Kanopa Ketjena s likom boga Imseta, GMV AO-5280, Gradski muzej Varaždin

CROATO-AEGYPTICA

NASLOVNICA POJMOVNIK O PROJEKTU KATALOG PREMA VRSTI PREDMETA PREMA RAZDOBLJU PO INSTITUCIJAMA I ZBIRKAMA

Prema vrsti predmeta Prema razdoblju Muzej Mimara, Zagreb Prema materijalu TRAŽI X

REZULTATI PRETRAŽIVANJA

1 - 16 od 56

Muzej Mimara, Zagreb
Poklopac kanope s likom boga Duamutefa

Poklopac kanope s likom boga Duamutefa
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 228
Egipat, nepoznato nalazište
Kasno razdoblje (664. g. pr. Kr.-332. g. pr. Kr.)
vapnenac; obrada kamena
16,5 x 20 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Glava nepoznatog faraona

Glava nepoznatog faraona
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 229
Egipat, nepoznato nalazište
Srednje kraljevstvo (2055.-1650. g. pr. Kr.)
mramor; obrada kamena
15,5 x 15 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Posuda

Posuda
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 230
Egipat, nepoznato nalazište
kasna Nagada I-Nagada III (3600.-3100. g. pr. Kr.)
crvena breccia; obrada kamena
6,7 x 11,3 cm, pr. ot.: 4,5 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Zdjela

Zdjela od alabastera
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 231
Egipat, nepoznato nalazište
Nagada III-arhaisko razdoblje (3200.-2700. g. pr. Kr.)
travertin ili alabaster
v: 4,5 cm, pr.: 15 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Gornji dio šauabti figure

Gornji dio šauabti figure
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 232
Egipat, nepoznato nalazište
Novo kraljevstvo (1539.-1069. g. pr. Kr.)
18. dinastija (1539.-1295. g. pr. Kr.)
vapnenac; obrada kamena,
polikromiranje
24 cm x 20 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Bočica od terakote

Bočica od terakote
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 233
Egipat, nepoznato nalazište
Nagada II-arhaisko razdoblje (3500.-2700. g. pr. Kr.)
terakota
5 x 10,3 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Plitica iz razdoblja Amenhotepa III.

Plitica
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 234
Egipat, nepoznato nalazište
Novo kraljevstvo (1539.-1069. g. pr. Kr.)
18. dinastija (1539.-1295. g. pr. Kr.)
vladavina Amenhotepa III. (1390.-1352. g. pr. Kr.)
fajansa
4 x 20 cm

Muzej Mimara, Zagreb
Statueta nepoznate osobe

Pseudošauabti
Muzej Mimara, Zagreb
Zbirka starih civilizacija
inv. br. ATM 235
Egipat, nepoznato nalazište
Rimsko Carstvo (1. st. pr. Kr.-395. g.)
terakota
15 x 4,5 cm

Slika 3. Prikaz rezultata pretraživanja

Priprema, obrada predmeta te unos u bazu Croato-Aegyptica

Pripremna istraživanja broja egipatskih predmeta koji se čuvaju u muzejskim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj obavio sam od 1999. do 2002. godine.²⁹ Tijekom dvadesetogodišnjeg istraživanja brojke su nekoliko puta revidirane zbog novih saznanja o predmetima i zbirkama za koje se donedavno nije znalo da postoje. Temelj izrade baze je stručno i znanstveno istraživanje egiptološke građe koja se temeljito sustavno i stručno pregledava, tumači i fotografira. Tumačenje same muzejske građe izvodi se prema međunarodnim standardima za obradu muzejske građe. Nakon obrade predmeta metapodatci se sustavno unose u bazu podataka u dogovoru s kustosima pojedinih muzejskih ustanova u Hrvatskoj.

Kao voditelj projekta zatražio sam od 1999. do 2003. godine od svih muzejskih ustanova u Hrvatskoj u kojima se čuva važna egiptološka građa dopuštenje za izradu zajedničke baze i dostavu osnovnih podataka o predmetima. Od proljeća 2004. do danas obišao sam većinu muzejskih ustanova te uz velikodušnu pomoć pojedinih kustosa zbirki fotografirao predmete kako bismo ih mogli znanstveno i stručno analizirati i pripremiti za unos u zajedničku bazu podataka. Kustosi pojedinih zbirki također su nam ustupili inventarne kartice predmeta koje su najčešće bile vrlo oskudne s podatcima, a u određenim slučajevima predmeti su bili pogrešno protumačeni. Tijekom obilaska muzejskih ustanova od 2001. godine do danas za potrebe nove znanstvene objave građe i unosa u bazu većina predmeta ponovno je fotografirana. Znanstvenu obradu predmeta obavili su

naši stručnjaci s područja egiptologije (Mladen Tomorad i Igor Uranić), arheologije, povijesti i povijesti umjetnosti uz pomoć i suradnju brojnih inozemnih egiptologa. Tumačenje dijela predmeta koji potječe s hrvatskoga povijesnog prostora (egipatski kulturni spomenici na tlu Hrvatske) preuzeto je iz već postojeće znanstvene produkcije (V. Girardi-Jurkić, P. Selem, B. Perc, I. Vilogorac Brčić, I. Mirnik itd.).

U sklopu znanstvene i stručne obrade svaki predmet ponovno se pregledava, mjeri, utvrđuje njegovo trenutačno stanje očuvanosti te izrađuje baza podataka o svoj postojećoj literaturi povezanoj sa samim predmetom. Kao sastavni dio projekta predviđeno je i digitalno snimanje svih artefakata i unos fotografija u odgovarajuću bazu svake zbirke ili ustanove. U posljednje dvije godine započeli smo i 3D digitalno snimanje predmeta. Dosad su tako snimljeni predmeti iz zbirke Gradskog muzeja Varaždin.

U sklopu informatičke obrade svi predmeti upisuju se u bazu podataka koja se temelji na aplikaciji Modulor++. U jedinstvenoj suradničkoj bazi podataka prilagođeno je zaprimanje i pohrana podataka. Ovakva baza podataka omogućuje mnogostruko korištenje obrađenim i digitaliziranim sadržajem (engl. *reuse of digital content*). U bazu su ugrađeni višestruki strukturni tezaursi čiji su pojmovi povezani s međunarodnim Gettyjevim *Tezaurusom za umjetnost i arhitekturu* (engl. *Art and Architecture Thesaurus*, AAT) i međunarodnim egiptološkim tezaurusom koji je nastao još sredinom devedesetih godina 20. stoljeća. Osnovni hrvatski egiptološki tezaurus na kojemu se temelji cijela baza izradio sam 2006. godine kao rezultat višegodišnjeg rada i

pripreme baze podataka koji je temeljen na međunarodnim iskustvima i sličnim tezaurusima. On je za našu bazu potpuno prilagođen hrvatskim prilikama i potrebama. Svi koncepti u tezaurusima uvedeni su dvojezično, na hrvatskome i engleskom jeziku.

Obradu i unos predmeta u bazu u najvećoj mjeri izradili su voditelj projekta dr. sc. Mladen Tomorad (privatne i institucijske zbirke osim Arheološkog muzeja

Osijek i Egipatskog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu), Igor Uranić (zbirka Egipatskog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu) i dr. sc. Marina Kovač (zbirke Arheološkog muzeja Osijek). U unosu podataka također su sudjelovali studenti diplomskog studija povijesti Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu (unos predmeta Numizmatičkog odjela Arheološkog muzeja u Zagrebu na temelju kataloga dr. sc. Ivana Mirnika).

hr / en

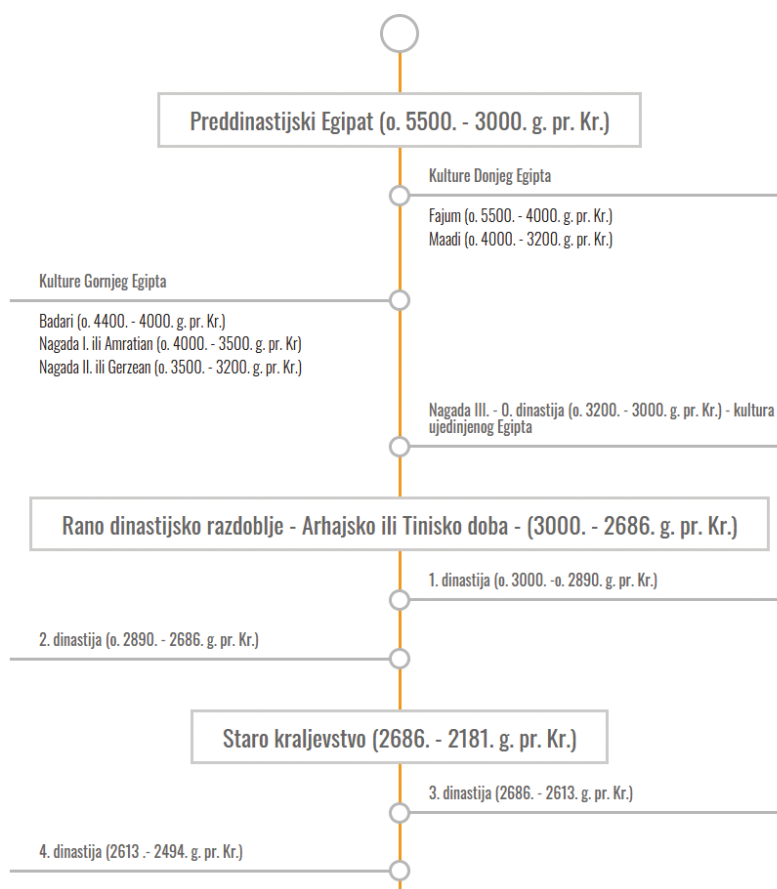
CROATO-AEGYPTICA

NASLOVNICA	POJMOVNIK	O PROJEKTU	KATALOG	PREMA VRSTI PREDMETA	PREMA RAZDOBLJU	PO INSTITUCIJAMA I ZBIRKAMA
------------	-----------	------------	---------	----------------------	-----------------	-----------------------------

Prema vrsti predmeta	Prema razdoblju	Prema institucijama i zbirkama	Prema materijalu	TRAŽI	X
----------------------	-----------------	--------------------------------	------------------	-------	---

RAZDOBLJA

Slika 4. Interaktivni prikaz razdoblja

Osnovni dio baze sastoji se od temeljnih polja predviđenih smjernicama ICOM-ova Međunarodnog odbora za dokumentaciju (CIDOC-a) za dokumentiranje muzejske građe. U predviđena polja

baze unose se svi prethodno pripremljeni podaci o pojedinim predmetima. Budući da dio predmeta u bazi nije potpuno obrađen te da dio predmeta još nije reviziran, modulom za objavu na mreži jav-

hr / en

CROATO-AEGYPTICA

NASLOVNICA POJMOVNIK O PROJEKTU KATALOG PREMA VRSTI PREDMETA PREMA RAZDOBLJU PO INSTITUCIJAMA I ZBIRKAMA

Prema vrsti predmeta Prema razdoblju Prema institucijama i zbirkama Prema materijalu **TRAŽI** X

INSTITUCIJE I ZBIRKE

1 - 16 od 43

Arheološka zbirka i lapidarij Grga Novak, Hvar

Arheološki muzej Narona, Vid kod Metkovića

Arheološki muzej Istre, Pula

Arheološki muzej Osijek, Osijek

Arheološki muzej u Splitu, Split

Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb

Arheološki muzej Zadar, Zadar

Arheološki park Andautonija, Ščitarjevo

Dioklecijanova palača, Split

Dvor Trakošćan, Trakošćan

Dubrovački muzeji, Arheološki muzej, Dubrovnik

Franjevački samostan, Košijun

Franjevački samostan, Sinj

Gradski muzej Karlovac, Karlovac

Gradski muzej Križevci, Križevci

Gradski muzej Požega, Požega

1 - 16 od 43

Slika 5. Pristup informacijama o ustanovama i zbirkama

no se prikazuju samo odabrani predmeti koji zadovoljavaju dogovorenu razinu obrađenosti te višejezičnu inačicu metapodataka. Svaki je predmet predstavljen osnovnim podacima (naziv predmeta, ime ustanove i zbirke, inventarna oznaka, mjesto nalaza, podrijetlo predmeta, datacija, materijal, dimenzije), opisom predmeta (osnovni opis, tekst ako postoji, akvizicija, slični predmeti u drugim ustanovama), slikovnim prikazima i opsežnom bibliografijom o predmetu. Pretraživanje mrežnog kataloga omogućeno je prema vrsti predmeta, razdoblju (sl. 4), ustanovama i zbirkama.

Trenutačno je u mrežnom katalogu javno dostupno 869 predmeta iz 43 zbirke iz gotovo svih krajeva Hrvatske (sl. 5). Ovim projektom zasigurno se povećava i vidljivost muzeja koji čuvaju ovu vrijednu građu (uz svaki je muzej u katalogu osigurana i poveznica do službenih mrežnih stranica muzeja). Kako bi se povećala vidljivost i dostupnost građe i u međunarodnom kontekstu, treba još jednom istaknuti kako je u ovom projektu posebna pozornost posvećena upravo višejezičnosti koja je provedena i na razini sučelja i na razini metapodataka i svih dostupnih tekstova.

Rezultati rada na projektu širokoj hrvatskoj javnosti predstavljeni su na dvije muzejske izložbe, *Egipat u Hrvatskoj – hrvatska fascinacija starim Egiptom* (Zagreb, Muzej Mimara, 20. rujna – 16. listopada 2018.) i *Egipatsko blago u Osijeku – hrvatska fascinacija starim Egiptom* (Osijek, Arheološki muzej Osijek, 6. rujna – 16. studenoga 2019.), te na nekoliko skupova povezanih s digitalizacijom kulturne baštine (*Šesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata*,

Zagreb, 21. – 22. travnja 2016.). Međunarodnoj javnosti projekt je predstavljen na većem broju konferencija povezanih s egiptologijom i primjenom novih tehnologija u egiptološkim istraživanjima: *History and New Media* (Berlin, ožujak 2003.), *Third Central European Conference of Young Egyptologists* (Varšava, svibanj 2004.), *Ancient Studies; New Technology III: The World Wide Web and Scholarship in Ancient, Byzantine, and Medieval Studies* (Harrisonburg, Virginia, SAD, prosinac 2004.), *Informatique et Egyptologie 2006* (Oxford, kolovoz 2006.), *CECE 8 – 8th European Conference of Egyptologists* (Lisabon, srpanj 2017.), *Ancient Egypt – New Technology Conference* (Bloomington, Indiana, SAD, ožujak 2019.).

Tijekom predstavljanja projekta na međunarodnim egiptološkim konferencijama u Lisabonu i Bloomingtonu dobili smo odlične kritike stručnjaka. Zbog brojnih inovativnih rješenja i iscrpne obrade predmeta koji su uneseni u bazu ponuđeno nam je spajanje s novom međunarodnom egiptološkom bazom podataka CLEO koja u ovom trenutku obuhvaća zbirke Metropolitanskog muzeja u New Yorku, Muzeja lijepih umjetnosti u Brooklynu, Umjetničkog muzeja Walters u Baltimoreu i Nacionalnog muzeja starina u Leidenu. Uključivanjem projekta *Croato-Aegyptica* u projekt CLEO, koje je predviđeno za 2020. godinu, osigurat će se još šira dostupnost hrvatske egiptološke građe međunarodnoj javnosti.

BILJEŠKE

¹ Pojediniosti o kolekcionarima i zametcima prvih staroegipatskih zbirki u Hrvatskoj vidi u: Mladen Tomorad, „Foundation of the Ancient Egyptian Collections in Croatia: Travellers, Pri-

vate Collectors and the Genesis of the Collections (1800-1920)“, u: *Egypt and Austria IX Perception of the Orient in Central Europe (1800-1918)*, ur. Lubica Hudáková i Jozef Hudec (Krakow: Agyptos Foundation, 2016), 325–340, 405.

² Iscrpan pregled egipatskih predmeta koji se čuvaju u hrvatskim muzejskim i privatnim zbirkama vidi na: Croato-Aegyptica, <http://croato-aegyptica.starapovijest.eu/> (pristupljeno 8. studenoga 2019.).

³ Tijekom održavanja izložbe *Egipat u Hrvatskoj* (Zagreb, Muzej Mimara, 20. rujna – 14. listopada 2018.) javio mi se veći broj privatnih kolekcionara koji su željeli saznati vrijednost svojih zbirki ili procijeniti autentičnost predmeta. Navedena je brojka pretpostavka, odnosno procjena koliko bi se predmeta moglo pronaći u privatnim zbirkama.

⁴ Prema brojnosti predmeta ovoj skupini pripadaju Arheološki muzej u Zagrebu (3279 predmeta), Arheološki muzej u Dubrovniku (228 predmeta, otpisano je dvanaest predmeta), Arheološki muzej u Splitu (132 predmeta, a možda i 140; razlika se odnosi na osam predmeta koji su zagubljeni), Arheološki muzej Istre u Puli (37 predmeta), Arheološki muzej u Osijeku (18 predmeta) i Arheološki muzej Zadar (16 predmeta). Vidi iscrpniji popis u: Mladen Tomorad, *Staro-egipatska civilizacija sv. II: Uvod u egiptološke studije* (Zagreb: Hrvatski studiji, 2017), 52–82; Mladen Tomorad, „Počeci kolekcionarstva i egipatske zbirke u Hrvatskoj“, u: *Egipatsko blago u Osijeku: hrvatska fascinacija starim Egiptom*, ur. Mladen Tomorad i Marina Kovač (Osijek: Arheološki muzej u Osijeku, 2019), 39.

⁵ Predmet se čuva u Gradskome muzeju u Varaždinu. Riječ je o manjoj posudi (čashi?) iz razdoblja kulture Badari koja se razvila na prostoru Gornjeg Egipta tijekom 5. tisućljeća pr. Kr. Predmet je u Muzej dospio iz ostavštine plemićke obitelji Psthory-Varady te je vjerojatno nabavljen u Egiptu tijekom 19. ili početkom 20. stoljeća. Varaždin: Gradski muzej, AO 6521. Iscrpnije u: Mladen Tomorad, „Egipatske zbirke u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na egipatsku zbirku Gradskog muzeja Varaždin“, u: *Zbornik radova međunarodnog simpozija Stvaralački potencijali u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske, Varaždin 21. – 22. studeni*

2002, ur. Ante Mohorovičić i Vladimir Stipetić (Zagreb – Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2002), 550–552; Mladen Tomorad i Igor Uranić, „The Egyptian collection of the Museum of the City of Varaždin, Croatia“, *Trabajos de Egiptología – Papers on Ancient Egypt (TdE)* 3 (2004/2006): 87–98; Mladen Tomorad, „Egyptian prehistoric and early dynastic artefacts in Croatian museum collections“, u: *Spomenica Josipa Adamčeka*, ur. Damir Agičić i Drago Rokсандić (Zagreb: FF Press, 2009), 540–541.

⁶ Riječ je o jedanaest predmeta koptske umjetnosti koji su izrađeni tijekom bizantske uprave Egiptom (395. – 642./645.). To su: koptska lanena tkanina s prikazom zeca i riba iz 5. ili 6. st. (ATM 246), kameni reljef s prikazom dvije svetiце iz 5. ili 6. st. (ATM 340), drvena kutija iz 5. ili 6. st. (ATM 3582), brončane uljanice sa stalkom ili bez stalka iz 6. ili 7. st. (ATM 355-357, ATM 361, ATM 1719), brončani svijećnjak (ATM 358, ATM 359) te dvije koptske menasampule od terakote (ATM 349, ATM 351). Predmete je sakupio Ante Topić Mimara vjerojatno tijekom prve polovice ili sredinom 20. stoljeća. Zagreb: Muzej Mimara, ATM 246, ATM 340, ATM 3582, ATM 357, ATM 349, ATM 351, ATM 355, ATM 358, ATM 361, ATM 1719 i ATM 359. Iscrpnije u: Ivana Čukman Nikolić i Mladen Tomorad, „The Collection of Egyptian Artifacts in the Mimara Museum in Zagreb (Croatia)“, u: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad (Oxford: Archaeopress, 2015), 59–74.

⁷ Takvi predmeti sigurno se nalaze u zbirci Dvora Trakošćan, Gradskome muzeju Varaždin i Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, a vjerojatno ih se može pronaći i u nekim drugim muzejskim ustanovama na teritoriju Hrvatske. Spomenici nastali pod utjecajem egiptomanije mogu se pronaći na brojnim gradskim grobljima, u zoološkim vrtovima i parkovima u raznim dijelovima Hrvatske.

⁸ Riječ je o dvadeset cjelovitih predmeta i 450 fragmenata raznih posuda koje se mogu datirati od 16. st. pr. Kr. do 2. st. Zagreb: Muzej Mimara, ATM 1334-1348, ATM 1350-1352, A1695, ATM 1766-1767. Iscrpno u: Lada Ratković Bukovčan, „The Ancient Egyptian Glass Collection in the Museum Mimara“, u: Tomorad, 75–84.

⁹ Riječ je o 221 kovanici ptolemejskih kraljeva koje su kovane na teritoriju egipatskog kraljevstva (Aleksandrija, Cipar, Kirenaika) i 793 kovanice rimskih careva izrađene u aleksandrijskoj kovnici od 30. g. pr. Kr. do Dioklecijanovih gospodarskih reformi potkraj 3. stoljeća. Vidi iscrpnije u: Ivan Mirnik, *Sylloge Nummorum Graecorum Croatia – Zagreb: The Archaeological museum Numismatic collection, vol. VIII. Aegyptus: Ptolemaei – Roman Provincial Coinage* (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2016). Katalog Ivana Mirnika iz 2016. godine uključuje 1014 gore navedenih primjeraka novca, ali ne sadržava dvije kovanice koje su zajednički kovali Kleopatra VII. i Marko Antonije koje se čuvaju u Zbirci rimskoga republikanskog novca. Zagreb: Arheološki muzej – Numizmatička zbirka, B1921-1922. Vidi: Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 62.

¹⁰ Iscrpnije u: Petar Selem, „Egipatski šauabtiji iz zbirke Carrara–Bratanić“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXV–LXVII (1963–1965/1971): 113–117, tab. XXVII–XXXI; Petar Selem, „Egipatski bogovi u rimskom Iliriku“, *Godišnjak, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine – Centar za balkanološka istraživanja* IX.7 (1972): 5–104; Petar Selem, *Les religions Orientales dans la Pannonie Romaine: partie en Yougoslavie*, Études préliminaires aux religions orientales dans L’Empire Romain 85 (Leiden: Brill, 1980); Petar Selem, *Izidin trag* (Split: Splitski književni krug, 1997); Petar Selem, „Aegyptiaca Salonitana“, u: *ROMIS – Religionum Orientalium monumenta et inscriptiones Salonitani*, ur. Petar Selem i Inga Vilogorac Brčić (Zagreb: FF Press, 2012), 7–76; Petar Selem, „Aegyptiaca“, u: *ROMIC I – Religionum Orientalium monumenta et inscriptiones ex Croatia I*, ur. Petar Selem i Inga Vilogorac Brčić (Zagreb: FF Press, 2015), 7–62; Mladen Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, u: Tomorad, 31–58; Mladen Tomorad, „The phases of penetration and diffusion of Egyptian artefacts and cults in the region of Istria and Illyricum (from the 7th c. B.C. to the 4th c. A.D.)“, u: *Aegyptus et Pannonia V*, ur. Hedvig Györy (Budapest: Comité de l’Égypte Ancienne de l’Association Amicale Hongroise-Égyptienne, 2016), 185–226, Pl. 69–81; Mladen Tomorad, „Various manifestations of Isis cult in the region of Istria, Illyricum

and Pannonia and its diffusion to the Central European Region (2nd c. B.C.–4th c. A.D.)“, *Shodnoznanstvo* 81 (2018): 58–99.

¹¹ Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 38–45; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 52–65; Mladen Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, u: *Collections at Risk – New Challenges in a New Environment*, ur. Claire Derricks (Atlanta: Lockwood Press, 2017), 242–255.

¹² Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 48–49; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 73–76; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 251.

¹³ Janine Monnet Saleh, *Les antiquités égyptiennes de Zagreb. Catalogue raisonné des antiquités égyptiennes conservées au Musée Archéologique de Zagreb en Yougoslavie* (Paris: Moutonm 1970).

¹⁴ Šime Ljubić, „Sbirke Narodnoga zemaljskoga muzeja, I. Arheologički razdjel, A. Kollerova egipatska sbirka“, *Viestnik narodnoga zemaljskoga muzeja u Zagrebu* I (1871): 30–54; Šime Ljubić, *Popis Arheološkog odjela Narodnog Zemaljskog Muzeja u Zagrebu Vol. I. Egipatska sbirka* (Zagreb: Narodni zemaljski muzej, 1889); Šime Ljubić, *Popis Arheološkog odjela Narodnog Zemaljskog Muzeja u Zagrebu. Vol. III. Numizmatička sbirka* (Zagreb: Narodni zemaljski muzej, 1889); Josip Brunšmid, „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., VII (1904): 209–240; Josip Brunšmid, „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., VIII (1905): 37–140; Josip Brunšmid, „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., IX (1907): 82–184; Josip Brunšmid, „Antikni figuradni bronšani predmeti u hrvatskom narodnom muzeju u Zagrebu“, *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., XIII (1914): 207–268; Marcel Gorenc, *Egipat*, Serija vodiča Arheološkog muzeja u Zagrebu (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1979); Zdenka Dukat i Ivan Mirnik, *Numizmatič-*

ka zbirka – Arheološki muzej u Zagrebu (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2004); Igor Uranić, *Egipatska zbirka – Vodič* (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2005); Igor Uranić, *Aegyptiaca Zagrabiansis*, Musei Archeologici Zagrebiansis Catalogi et Monographiae 4 (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2009); Mirnik, *Sylloge Nummorum Graecorum Croatia – Zagreb*.

¹⁵ Ante Rendić-Miočević, ur., *Liber linteus Zagrabiansis. Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3. s. XIX (1986); Ante Rendić-Miočević, „Egipatska zbirka“, u: *Arheološki muzej u Zagrebu. Izbor iz fundusa*, ur. Ante Rendić-Miočević (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1993), 122–127; Ivan Mirnik, Ante Rendić-Miočević i Igor Uranić, „Lanena knjiga – Liber linteus Zagrebiansis i Zagrebačka mumija“, u: *Muzeopis 1846-1996*, ur. Dubravka Balen i Zdenka Dukat (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1996), 95; Igor Uranić, „Egipatska zbirka“, u: Balen i Dukat, 89–95; Igor Uranić, *Bogovi, duhovi i demoni starog Egipta – Gods, Spirits and Demons of Ancient Egypt* (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1999); Igor Uranić, Mislav Čavka i Anja Petaros, *Mumije: znanost i mit / Mummies: science and myth* (Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2012).

¹⁶ *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* (Spalato, 1878. – 1918.) i *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* (Split, 1919. –). Vidi: Frane Bulić, „Le gemme del Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* II (1879): 147; Frane Bulić, „Descrizione delle lucerne fittili che si conservano nell’ I. R. Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* VIII (1885): 127; Frane Bulić, „Descrizione delle lucerne fittili che si conservano nell’ I. R. Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* X (1886): 127; Frane Bulić, „Descrizione delle lucerne fittili che furono acquistate dell’ I. R. Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* X (1887): 192; Frane Bulić, „Le Gemme del Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XI (1888): 15, 20, 84, 165, 179, 180; Frane Bulić, „Le gemme del Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XIX (1896): 28; Frane Bulić, „Le Gemme dell’ I. R. Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXVI (1903): 112; Frane Bulić, „Materiale e provenienza della pietra,

delle colonne, nonchè delle sfingi del Palazzo di Diocleziano a Spalato e delle colonne ecc. delle basiliche cristiane a Salona“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXXI (1908): 98–101; Frane Bulić, „Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori negli anni 1909. e. 1910“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXXIII (1910): 30; Frane Bulić, „Appendice all’ articolo escavi nell’ Hortus Metrodori“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXXIII (1910): 134–135; Frane Bulić, „Le Gemme dell’ I. R. Museo di Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXXIII (1910): 142; Frane Bulić, „Dvije riječi o figuri ‘Bes’-a na jednoj brončanoj vazi u splitskom arheološkom Muzeju“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* XLIX (1927): 105; Petar Selem, „Egipatska božanstva u Arheološkom muzeju u Splitu“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXI (1959/1963): 94–107, tab. X–XV; Petar Selem, „Egipatski šauabtiji i amuleti u Arheološkom muzeju u Splitu“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXIII–LXIV (1961–1962/1969): 125–144, tab. XIV–XXI; Nenad Cambi, „Nove potvrde egipatskih kultova u antičkoj provinciji Dalmaciji“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXV–LXVII (1971): 85–107; Jasna Žanić-Protić, „Antička brončana plastika iz Arheološkog muzeja u Splitu I“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 81 (1988): 21–31, Pl. II–III, VI–VII; Nenad Cambi, „Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 86 (1993): 164–165, tab. 12.

¹⁷ Selem, *Izidin trag*; Mladen Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi* (Zagreb: Barbat, 2003), 52–55; Selem, „Aegyptiaca Salonitana“, 7–76; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 48–49; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 73–76.

¹⁸ Lukšić, Tugomir, ur., *Katalog Muzeja Mimara* (Zagreb: Muzej Mimara, 1987); Lukšić, Tugomir, ur., *Vodič Muzeja Mimara* (Zagreb: Muzej Mimara, 1998); Lada Ratković Bukovčan, *Buđenje staklarstva – The Dawn of Glassmaking* (Zagreb: Muzej Mimara, 2001); Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 63–69; Lada Ratković Bukovčan, *Staklo staroga vijeka u Muzeju Mimara* (Zagreb: Muzej Mimara, 2004); Mladen Tomorad, „The

Egyptian antiquities in Croatia“, *PalArch* 2, br. 1 (2005): 11–13; Tomorad, „Egyptian prehistoric and early dynastic artefacts in Croatian museum collections“, 541–544; Mladen Tomorad, „Re-dating of three ancient Egyptian artefacts from Naqada II-III and the Archaic period in the Mimara Museum in Zagreb“, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 29 (2012), 185–193; Čukman Nikolić i Tomorad, „The Collection of Egyptian Artifacts in the Mimara Museum in Zagreb (Croatia)“, 59–74; Ratković Bukovčan, „The Ancient Egyptian Glass Collection in the Museum Mimara“, 75–84; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 45–46; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 65–68; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 240, 249.

¹⁹ Mladen Tomorad, „Egipatske starine u hrvatskoj znanosti i kulturi“ (magistarski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2001), 26; Igor Uranić, „Dubrovačka zbirka egipatskih starina“, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3 s. XXXIV (2002): 181–204; Romana Menalo, *Egipatska zbirka Dubrovačkog muzeja* (Dubrovnik: Arheološki muzej u Dubrovniku, 2003); Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 56–63; Tomorad, „The Egyptian antiquities in Croatia“, 13–16; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 47–48; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 251; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 68–72.

²⁰ Vesna Girardi-Jurkić, „Egipatska religija i antička Istra“, u: *Egipatska religija i antička Istra*, ur. Kristina Džin (Pula: Arheološki muzej Istre, 2001), 5–17; Kristina Džin, „Egipatske votivne figurice u lararijima“, u: Džin, 18–21; Igor Uranić, „Duhovi i demoni starog Egipta“, u: Džin, 22–28; Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 48–51; Tomorad, „The Egyptian antiquities in Croatia“, 16–18; Mladen Tomorad, „Egyptian artefacts in the Archaeological museum of Istria in Pula (Croatia)“, *Journal of Egyptological Studies* 2 (2005/2007): 43–58; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 48–49; Tomorad, *Staroegipatska ci-*

vilizacija sv. II, 76–78; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 251, 253.

²¹ Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 73–74; Marina Kovač, *Ulaznica za drugi svijet. Egipatska zbirka Muzeja Slavonije – Ticket to the Afterlife. Egyptian collection of the Museum of Slavonia* (Osijek: Muzej Slavonije, 2013); Marina Kovač, „Egyptian collection of the Museum of Slavonia in Osijek (Croatia)“, u: Tomorad, 93–105; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 49–50; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 82–83; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 256–258; Marina Kovač, „Egipatski artefakti Arheološkog muzeja Osijek“, u: Tomorad i Kovač, 41–52.

²² Kornelija Giunio, „Egyptian Gods on the Eastern Adriatic Coast“, u: *Aegyptus et Pannonia I – Acta Sympsi anno 2000*, ur. Hedvig Györy (Budapest: Comité de l'Égypte Ancienne de l'Association Amicale Hongroise-Égyptienne, 2002), 21–63, Pl. 3–17; Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 51–52; Tomorad, „The Egyptian antiquities in Croatia“, 20; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 49; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 80–81; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 256.

²³ Tomorad, „Egipatske zbirke u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na egipatsku zbirku Gradskog muzeja Varaždin“, 543–558; Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*, 71–72; Tomorad, „The Egyptian antiquities in Croatia“, 20–21; Tomorad i Uranić, „The Egyptian collection of the Museum of the City of Varaždin, Croatia“, 87–98; Tomorad, „Egyptian prehistoric and early dynastic artefacts in Croatian museum collections“, 540–541; Tomorad, „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“, 51; Tomorad, *Staroegipatska civilizacija sv. II*, 84; Tomorad, „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“, 252, 256–257.

²⁴ Zagreb: Arheološki muzej – Egipatski odjel, E664-665.

²⁵ Zagreb: Arheološki muzej – Egipatski odjel, E597-2.

²⁶ Podrijetlo je u najčešćim slučajevima vrlo teško utvrditi ako o tome nema točnih zapisa u inventarnim knjigama ili nekoj drugoj dokumentaciji.

²⁷ Mladen Tomorad, „Croato-Aegyptica Electronica – Database of the Egyptian antiquities in Croatian museum and private collections“, u: *Proceedings of the Third Central European Conference of Young Egyptologists. Egypt 2004: Perspectives of Research. Warsaw 12–14 May 2004*, ur. Joanna Popielska–Grzybowska (Pułtusk: Polish Academy of Arts and Sciences), 183–190; Mladen Tomorad, „Croato-Aegyptica Electronica – model obrade i analize staroegipatskih predmeta u muzejskim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj: dokumentacijski i komunikacijski pristup“, *Muzeologija* 41–42 (2004/2005): 218–239; Mladen Tomorad i Goran Zlodi, „Development of the „Croato-Aegyptica“ Database“, u: Tomorad, 161–164; Mladen Tomorad, „Model računalne obrade i prezentacije staroegipatskih predmeta u muzejskim zbirkama u Hrvatskoj“ (doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2006); Mladen Tomorad, Mislav Čavka, Igor Uranić i Kristina Šekrst, „Current Egyptological research in Croatia“, *Studies in Ancient Art and Civilization* 18 (2015): 283–305.

²⁸ Nova inačica baze predstavljena je prvi put 21. travnja 2016. godine na *Šestom festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata* u Zagrebu, a višezjezična baza egipatske zbirke Gradskog muzeja Varaždin u sklopu predavanja *Egipatska zbirka Gradskog muzeja Varaždin: nastanak zbirke i njen kulturno-povijesni kontekst održanoga* 29. lipnja 2016. godine u Varaždinu.

²⁹ Iscrpnije u: Tomorad, *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*.

LITERATURA

Balen, Dubravka i Zdenka Dukat, ur. *Muzeopis 1846–1996*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1996.

Brunšmid, Josip. „Antikni figuralni bronsani predmeti u hrvatskom narodnom muzeju u Za-

grebu“. *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., XIII (1914): 207–268.

Brunšmid, Josip. „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“. *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., VII (1904): 209–240.

Brunšmid, Josip. „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“. *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., VIII (1905): 37–140.

Brunšmid, Josip. „Kameni spomenici hrvatskog narodnoga muzeja u Zagrebu“. *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, n. s., IX (1907): 82–184.

Bulić, Frane. „Appendice all’ articolo escavi nell’ Hortus Metrodori“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata XXXIII* (1910): 134–135.

Bulić, Frane. „Descrizione delle lucerne fittili che furono acquistate dell’ I. R. Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata X* (1887): 192.

Bulić, Frane. „Descrizione delle lucerne fittili che si conservano nell’ I. R. Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata VIII* (1885): 127.

Bulić, Frane. „Descrizione delle lucerne fittili che si conservano nell’ I. R. Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata X* (1886): 127.

Bulić, Frane. „Dvije riječi o figuri ‘Bes’-a na jednoj brončanoj vazi u splitskom arheološkom Muzeju“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku XLIX* (1927): 105.

Bulić, Frane. „Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori negli anni 1909. e. 1910“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata XXXIII* (1910): 30.

Bulić, Frane. „Le Gemme dell’ I. R. Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata XXVI* (1903): 112.

Bulić, Frane. „Le Gemme dell’ I. R. Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata XXXIII* (1910): 142.

Bulić, Frane. „Le gemme del Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata II* (1879): 147.

Bulić, Frane. „Le Gemme del Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata XI* (1888): 15, 20, 84, 165, 179, 180.

- Bulić, Frane. „Le gemme del Museo di Spalato“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XIX (1896): 28.
- Bulić, Frane. „Materiale e provenienza della pietra, delle colonne, nonché delle sfingi del Palazzo di Diocleziano a Spalato e delle colonne ecc. delle basiliche cristiane a Salona“. *Bullettino di archeologia e storia Dalmata* XXXI (1908): 98–101.
- Cambi, Nenad. „Nove potvrde egipatskih kultura u antičkoj provinciji Dalmaciji“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXV–LXVII (1971): 85–107.
- Cambi, Nenad. „Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 86 (1993): 164–165, tab. 12.
- Čukman Nikolić, Ivana i Mladen Tomorad. „The Collection of Egyptian Artifacts in the Mimara Museum in Zagreb (Croatia)“. U: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad, 59–74. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Dukat, Zdenka i Ivan Mirnik. *Numizmatička zbirka – Arheološki muzej u Zagrebu*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2004.
- Džin, Kristina, ur. *Egipatska religija i antička Istra*. Pula: Arheološki muzej Istre, 2001.
- Džin, Kristina. „Egipatske votivne figurice u lararijima“. U: *Egipatska religija i antička Istra*, ur. Kristina Džin, 18–21. Pula: Arheološki muzej Istre u Puli, 2001.
- Girardi-Jurkić, Vesna. „Egipatska religija i antička Istra“. U: *Egipatska religija i antička Istra*, ur. Kristina Džin, 5–17. Pula: Arheološki muzej Istre, 2001.
- Giunio, Kornelija. „Egyptian Gods on the Eastern Adriatic Coast“. U: *Aegyptus et Pannonia I – Acta Sympsi anno 2000*, ur. Hedvig Györy, 21–63, Pl. 3–17. Budapest: Comité de l'Égypte Ancienne de l'Association Amicale Hongroise-Égyptienne, 2002.
- Gorenc, Marcel. *Egipat*. Serija vodiča Arheološkog muzeja u Zagrebu. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1979.
- Kovač, Marina. „Egipatski artefakti Arheološkog muzeja Osijek“. U: *Egipatsko blago u Osijeku: hrvatska fascinacija starim Egiptom*, ur. Mladen Tomorad i Marina Kovač, 41–52. Osijek: Arheološki muzej u Osijeku, 2019.
- Kovač, Marina. „Egyptian collection of the Museum of Slavonia in Osijek (Croatia)“. U: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad, 93–105. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Kovač, Marina. *Ulaznica za drugi svijet. Egipatska zbirka Muzeja Slavonije – Ticket to the Afterlife. Egyptian collection of the Museum of Slavonia*. Osijek: Muzej Slavonije, 2013.
- Ljubić, Šime. *Popis Arheološkog odjela Narodnog Zemaljskog Muzeja u Zagrebu Vol. I. Egipatska sbirka*. Zagreb: Narodni zemaljski muzej, 1889.
- Ljubić, Šime. *Popis Arheološkog odjela Narodnog Zemaljskog Muzeja u Zagrebu. Vol. III. Numizmatička sbirka*. Zagreb: Narodni zemaljski muzej, 1889.
- Ljubić, Šime. „Sbirke Narodnoga zemaljskoga muzeja, I. Arheološki razdjel, A. Kollerova egipatska sbirka“. *Viestnik narodnoga zemaljskoga muzeja u Zagrebu* I (1871): 30–54.
- Lukšić, Tugomir, ur. *Katalog Muzeja Mimara*. Zagreb: Muzej Mimara, 1987.
- Lukšić, Tugomir, ur. *Vodič Muzeja Mimara*. Zagreb: Muzej Mimara, 1998.
- Menalo, Romana. *Egipatska zbirka Dubrovačkog muzeja*. Dubrovnik: Arheološki muzej u Dubrovniku, 2003.
- Mirnik, Ivan. *Sylloge Nummorum Graecorum Croatia – Zagreb: The Archaeological museum Numismatic collection, vol. VIII. Aegyptus: Ptolemaei – Roman Provincial Coinage*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2016.
- Mirnik, Ivan, Ante Rendić-Miočević i Igor Uranić. „Lanena knjiga – Liber linteus Zagrebiensis i Zagrebačka mumija“. U: *Muzeopis 1846-1996*, ur. Dubravka Balen i Zdenka Dukat, 95. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1996.
- Monnet Saleh, Janine. *Les antiquités égyptiennes de Zagreb. Catalogue raisonné des antiquités égyptiennes conservées au Musée Archéologique de Zagreb en Yougoslavie*. Paris: Mouton, 1970.
- Ratković Bukovčan, Lada. *Buđenje staklarstva – The Dawn of Glassmaking*. Zagreb: Muzej Mimara, 2001.

- Ratković Bukovčan, Lada. *Staklo staroga vijeka u Muzeju Mimara*. Zagreb: Muzej Mimara, 2004.
- Ratković Bukovčan, Lada. „The Ancient Egyptian Glass Collection in the Museum Mimara“. U: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad, 75–84. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Rendić-Miočević, Ante. „Egipatska zbirka“. U: *Arheološki muzej u Zagrebu. Izbor iz fundusa*, ur. Ante Rendić-Miočević, 122–127. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1993.
- Rendić-Miočević, Ante, ur. *Liber linteus Zagrabiensis. Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3. s. XIX (1986).
- Selem, Petar. „Aegyptiaca“. U: *ROMIC I – Religionum Orientalium monumenta et inscriptiones ex Croatia I*, ur. Petar Selem i Inga Vilogorac Brčić, 7–62. Zagreb: FF Press, 2015.
- Selem, Petar. „Aegyptiaca Salonitana“. U: *ROMIS – Religionum Orientalium monumenta et inscriptiones Salonitani*, ur. Petar Selem i Inga Vilogorac Brčić, 7–76. Zagreb: FF Press, 2012.
- Selem, Petar. „Egipatski bogovi u rimskom Iliriku“. *Godišnjak, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine – Centar za balkanološka istraživanja* IX.7 (1972): 5–104.
- Selem, Petar. „Egipatska božanstva u Arheološkom muzeju u Splitu“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXI (1959/1963): 94–107, tab. X–XV.
- Selem, Petar. „Egipatski šauabtiji i amuleti u Arheološkom muzeju u Splitu“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXIII–LXIV (1961–1962/1969): 125–144, tab. XIV–XXI.
- Selem, Petar. „Egipatski šauabtiji iz zbirke Carrara–Bratanić“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXV–LXVII (1963–1965/1971): 113–117, tab. XXVII–XXXI.
- Selem, Petar. *Izidin trag*. Split: Splitski književni krug, 1997.
- Selem, Petar. *Les religions Orientales dans la Pannonie Romaine: partie en Yougoslavie. Études préliminaires aux religions orientales dans L’Empire Romain* 85. Leiden: Brill, 1980.
- Selem, Petar. „Nekoliko zapažanja o difuziji egipatskih kultova po rimskoj Dalmaciji“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* LXXII–LXXIII (1979): 79–92, tab. 1–2.
- Tomorad, Mladen, ur. *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Tomorad, Mladen. „Croato-Aegyptica Electronica – Database of the Egyptian antiquities in Croatian museum and private collections“. U: *Proceedings of the Third Central European Conference of Young Egyptologists. Egypt 2004: Perspectives of Research. Warsaw 12–14 May 2004*, ur. Joanna Popielska–Grzybowska, 183–190. Pułtusk: Polish Academy of Arts and Sciences.
- Tomorad, Mladen. „Croato-Aegyptica Electronica – model obrade i analize staroegipatskih predmeta u muzejskim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj: dokumentacijski i komunikacijski pristup“. *Muzeologija* 41–42 (2004/2005): 218–239.
- Tomorad, Mladen. *Egipat u Hrvatskoj: egipatske starine u Hrvatskoj znanosti i kulturi*. Zagreb: Barbat, 2003.
- Tomorad, Mladen. „Egipatske starine u hrvatskoj znanosti i kulturi“. Magistarski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2001.
- Tomorad, Mladen. „Egipatske zbirke u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na egipatsku zbirku Gradskog muzeja Varaždin“. U: *Zbornik radova međunarodnog simpozija Stvaralački potencijali u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske, Varaždin 21. – 22. studeni 2002*, ur. Ante Mohorovičić i Vladimir Stipetić, 543–558. Zagreb – Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2002.
- Tomorad, Mladen. „Egyptian artefacts in the Archaeological museum of Istria in Pula (Croatia)“. *Journal of Egyptological Studies* 2 (2005/2007): 43–58.
- Tomorad, Mladen. „Egyptian prehistoric and early dynastic artefacts in Croatian museum collections“. U: *Spomenica Josipa Adamčeka*, ur. Damir Agičić i Drago Roksandić, 539–545. Zagreb: FF Press, 2009.
- Tomorad, Mladen. „Foundation of the Ancient Egyptian Collections in Croatia: Travellers, Private Collectors and the Genesis of the Collections (1800–1920)“. U: *Egypt and Austria IX Percepti-*

- on of the Orient in Central Europe (1800-1918)*, ur. Lubica Hudáková i Jozef Hudec, 325–340, 405. Krakow: Aigyptos Foundation, 2016.
- Tomorad, Mladen. „Model računalne obrade i prezentacije staroegipatskih predmeta u muzejskim zbirkama u Hrvatskoj“. Doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2006.
- Tomorad, Mladen. „Počeci kolekcionarstva i egipatske zbirke u Hrvatskoj“. U: *Egipatsko blago u Osijeku: hrvatska fascinacija starim Egiptom*, ur. Mladen Tomorad i Marina Kovač, 33–40. Osijek: Arheološki muzej u Osijeku, 2019.
- Tomorad, Mladen. „Redating of three ancient Egyptian artefacts from Naqada II-III and the Archaic period in the Mimara Museum in Zagreb“. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 29 (2012): 185–193.
- Tomorad, Mladen. *Staroegipatska civilizacija sv. II: Uvod u egiptološke studije*. Zagreb: Hrvatski studiji, 2017.
- Tomorad, Mladen. „The Ancient Egyptian Antiquities in Institutional and Private Collections in Croatia“. U: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad, 31–58. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Tomorad, Mladen. „The Ancient Egyptian Collections in Croatia and the Project Croato-Aegyptica Electronica“. U: *Collections at Risk – New Challenges in a New Environment*, ur. Claire Derricks, 237–268. Atlanta: Lockwood Press, 2017.
- Tomorad, Mladen. „The Egyptian antiquities in Croatia“. *PalArch* 2, br. 1 (2005): 1–33.
- Tomorad, Mladen. „The phases of penetration and diffusion of Egyptian artefacts and cults in the region of Istria and Illyricum (from the 7th c. B.C. to the 4th c. A.D.)“. U: *Aegyptus et Pannonia V*, ur. Hedvig Györy, 185–226, Pl. 69–81. Budapest: Comité de l'Égypte Ancienne de l'Association Amicale Hongroise-Égyptienne, 2016.
- Tomorad, Mladen. „Various manifestations of Isis cult in the region of Istria, Illyricum and Pannonia and its diffusion to the Central European Region (2nd c. B.C.-4th c. A.D.)“. *Shodoznanvstvo* 81 (2018): 58–99.
- Tomorad, Mladen. „Web stranice i baze za istraživanje i nastavu kultura i civilizacija starog vijeka“. *Povijest u nastavi* 22 (2013): 117–136.
- Tomorad, Mladen i Goran Zlodi. „Development of the „Croato-Aegyptica“ Database“. U: *A History of Research into Ancient Egyptian Culture conducted in Southeast Europe*, ur. Mladen Tomorad, 161–164. Oxford: Archaeopress, 2015.
- Tomorad, Mladen i Igor Uranić. „The Egyptian collection of the Museum of the City of Varaždin, Croatia“. *Trabajos de Egiptología – Papers on Ancient Egypt (TdE)* 3 (2004/2006): 87–98.
- Tomorad, Mladen i Marina Kovač, ur. *Egipatsko blago u Osijeku: hrvatska fascinacija starim Egiptom*. Osijek: Arheološki muzej u Osijeku, 2019.
- Tomorad, Mladen, Mislav Čavka, Igor Uranić i Kristina Šekrst. „Current Egyptological research in Croatia“. *Studies in Ancient Art and Civilization* 18 (2015): 283–305.
- Uranić, Igor. *Aegyptiaca Zagrabiensis*. Musei Archeologici Zagrebiansis Catalogi et Monographiae 4. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2009.
- Uranić, Igor. *Bogovi, duhovi i demoni starog Egipta – Gods, Spirits and Demons of Ancient Egypt*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1999.
- Uranić, Igor. „Dubrovačka zbirka egipatskih starina“. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3 s. XXXIV (2002): 181–204.
- Uranić, Igor. „Duhovi i demoni starog Egipta“. U: *Egipatska religija i antička Istra*, ur. Kristina Džin, 22–28. Pula: Arheološki muzej Istre, 2001.
- Uranić, Igor. „Egipatska zbirka“. U: *Muzeopis 1846–1996*, ur. Dubravka Balen i Zdenka Dukak, 89–95. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 1996.
- Uranić, Igor. *Egipatska zbirka – Vodič*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2005.
- Uranić, Igor, Mislav Čavka i Anja Petaros. *Mumije: znanost i mit / Mummies: science and myth*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 2012.
- Žanić-Protić, Jasna. „Antička brončana plastika iz Arheološkog muzeja u Splitu I“. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 81 (1988): 21–31, Pl. II–III, VI–VII.

**DIGITISATION, PROCESSING
AND INTERNATIONAL
ACCESSIBILITY OF ANCIENT
EGYPTIAN MONUMENTS IN
CROATIA: THE CROATO-
-AEGYPTICA BASE – PAST,
PRESENT, AND FUTURE**

In this paper, the author presents the history and development of the Egyptological project Croato-Aegyptica. This project is also one of the first digitisation projects in Croatia that brings together museum objects from several museums and private collections in one place. Since 2003 to date, at various stages of the project, the scientific and professional analysis of more than 4,000 items kept in 43 collections in Croatia and their systematic digitisation have been published. The results

of the work on the project are available to the general public on the Ancient History (croato-aegyptica.starapovijest.eu) portal in the Croatian and English versions. The digitised material so far includes objects originating in Egypt, as well as numerous objects that have been found on the Croatian historical territory or have been created as a result of a fascination with Egyptian antiquities from antiquity to modern times. The paper presents collections of ancient Egyptian monuments in Croatia, the creation and development of the database, the method of setup and processing of objects, and the entry of data into the database. To increase the visibility and accessibility of the material in an international context, special attention has been paid to multilingualism, therefore concepts for all categories of data have been translated and linked to concepts in international thesauri.